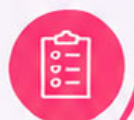

با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

دانلود رایگان آزمون های آزمایشی
قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...

دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس

دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی
(نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی

دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی
و شب امتحانی

همه چیز
برای موفقیت
تو!

Google

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

کافیست هر فایلی که نیاز دارید
را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام جامعه‌شناسی (۲) یازدهم

فصل دوم

عنوان فصل: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

از صفحه‌ی ۳۵ تا صفحه‌ی ۷۲ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی آمده است.

مباحث فصل: باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب، جامعه‌ی جهانی، تحولات نظام جهانی

تهیه‌شده در ایران توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱	صفحه ۳۸ · تأمل کنید — درس پنجم - سکولاریسم	۴
۲	صفحه ۳۹ · گفت‌وگو کنید — درس پنجم - اومانیسم و دین‌داران ...	۴
۳	صفحه ۴۱ · مقایسه کنید — درس پنجم - حقوق بشر در دو فرهنگ ...	۴
۴	صفحه ۴۳ · مقایسه کنید — درس پنجم - روشنگری غرب ...	۵
۵	صفحه ۴۳ · با هم تکمیل کنید — درس پنجم - باورهای بنیادین غرب و فرهنگ توحیدی ...	۵
۶	صفحه ۴۴ · خلاصه کنید — درس پنجم - آنچه از این درس آموختیم ...	۶
۷	صفحه ۴۸ · تحقیق کنید — درس ششم - جنگ‌های صلیبی و فتح قسطنطنیه ...	۶
۸	صفحه ۵۰ · گفت‌وگو کنید — درس ششم - نقش فلسفه‌های روشنگری ...	۷
۹	صفحه ۵۳ · گفت‌وگو کنید — درس ششم - ترتیب تاریخی تحولات غرب ...	۸
۱۰	صفحه ۵۴ · خلاصه کنید — درس ششم - آنچه از این درس آموختیم ...	۸
۱۱	صفحه ۵۷ · مقایسه کنید — درس هفتم - مراحل استعمار ...	۹
۱۲	صفحه ۶۲ · با هم تکمیل کنید — درس هفتم - حالت‌های جامعه جهانی ...	۹
۱۳	صفحه ۶۳ · خلاصه کنید — درس هفتم - آنچه از این درس آموختیم ...	۱۰
۱۴	صفحه ۶۴ · فعالیت — درس هشتم - ابعاد نظام جهانی ...	۱۱
۱۵	صفحه ۶۷ · تحقیق کنید — درس هشتم - اقتصاد ایران ...	۱۱
۱۶	صفحه ۶۷ · گفت‌وگو کنید — درس هشتم - هویت کشورهای تازه‌تأسیس ...	۱۲
۱۷	صفحه ۶۹ · مطالعه کنید — درس هشتم - پیمان‌های مقاومت ...	۱۳
۱۸	صفحه ۷۱ · گفت‌وگو کنید — درس هشتم - علوم و فناوری هسته‌ای ...	۱۳
۱۹	صفحه ۷۱ · با هم تکمیل کنید — درس هشتم - مدیریت فرهنگی جوامع غیرغربی ...	۱۴
۲۰	صفحه ۷۲ · خلاصه کنید — درس هشتم - آنچه از این درس آموختیم ...	۱۴

درباره سکولاریسم چه می‌دانید؟

سکولاریسم به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است. در این رویکرد همه ظرفیت‌های انسان متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی می‌شود و ابعاد معنوی انسان و جهان یا به فراموشی سپرده می‌شود یا به صورت گزینشی در خدمت نیازهای دنیوی قرار می‌گیرد. سکولاریسم پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر و جهان‌بینی این فرهنگ است و به دو دسته «آشکار» (انکار آشکار ابعاد غیرمادی جهان) و «پنهان» (استفاده گزینشی از باورهای دینی در خدمت اهداف دنیوی، مانند پروتستانتیسم) تقسیم می‌شود.

– پیش از این، رفتار دنیاگرایانی که در جهان معنوی و دینی زندگی می‌کنند و دینداری که در جهان سکولار زندگی می‌کنند با هم مقایسه شده است. با تأمل در این مقایسه، درباره نقش فرهنگ غالب در جهت‌گیری افراد گفت‌وگو کنید.

– آیا عقاید و رفتارهای دینی، آثار دنیوی ندارند و آیا بیان آثار دنیوی آنها اشکالی دارد؟ در چه صورت پرداختن به آثار دنیوی عقاید و رفتارهای دینی مشکل‌ساز می‌شود؟

نقش فرهنگ غالب: فرهنگ غالب، چارچوب فکری و ارزشی افراد را شکل می‌دهد. در جهان دینی، دنیاگرایان ناچارند دنیاطلبی خود را پنهان کنند و با پوشش دینی توجیه نمایند؛ زیرا فرهنگ غالب، دنیا را هدف برتر نمی‌داند. در جهان سکولار، برعکس، دین‌داران ناگزیرند هنجارها و رفتارهای دینی خود را با توجیه دنیوی (مثلاً فایده جسمانی نماز) بیان کنند. پس فرهنگ غالب جهت‌گیری و حتی شیوه توجیه رفتار افراد را تعیین می‌کند.

آثار دنیوی دین: عقاید و رفتارهای دینی آثار دنیوی هم دارند (مانند سلامت، نظم و آرامش) و بیان این آثار به خودی خود اشکالی ندارد. مشکل زمانی پیش می‌آید که آثار دنیوی تنها دلیل و هدف رفتار دینی معرفی شوند و بُعد معنوی و الهی آن، یعنی تقرب به خدا، به فراموشی سپرده شود؛ در این صورت دین ابزار اهداف دنیوی می‌شود.

تفاوت حقوق بشر را در دو فرهنگ دینی و سکولار بیان کنید.

مقایسه حقوق انسان در فرهنگ دینی و فرهنگ سکولار

ویژگی	فرهنگ دینی (حقوق فطری الهی)	فرهنگ سکولار (حقوق طبیعی بشر)
مبنا	فطرت الهی انسان و ربوبیت خداوند	اندیشه اومانیستی؛ خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی آدمیان
نگاه به انسان	توجه به ابعاد معنوی و دنیوی انسان	توجه صرف به نیازهای طبیعی و این جهانی
راه شناخت	وحی و عقل	خواست و نیازهای طبیعی انسان

۴

صفحه ۴۳

مقایسه کنید

با توجه به آنچه گفته شد، ویژگی‌های روشنگری غرب و پیامدهای آن را در دوره‌های زمانی زیر مقایسه کنید.

روشنگری

دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرون هفدهم و هجدهم	عقل گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرون نوزدهم و بیستم	حس گرایی (تجربه گرایی)، نفی عقل و وحی	علم تجربی سکولار و دانش ابزاری
پایان قرن بیستم	افول حس گرایی و تجربه گرایی؛ نفی تجربه، عقل و وحی	بحران معرفتی

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۵

صفحه ۴۳

با هم تکمیل کنید

با هم تکمیل کنید: جدول عقاید و ارزش‌های بنیادین فرهنگ معاصر غرب و فرهنگ توحیدی (هستی‌شناختی، انسان‌شناختی، معرفت‌شناختی)

عقاید و ارزش‌های بنیادین

فرهنگ توحیدی	فرهنگ معاصر غرب	
توحید؛ خداوند در کانون هستی است و دنیا وسیله‌ای برای اهداف معنوی است	سکولاریسم (نگاه صرفاً دنیوی و این جهانی به هستی)	هستی‌شناختی
انسان آیت و نشانه‌ی خداوند و خلیفه‌ی او در زمین است	اومانیسم (اصالت انسان دنیوی و این جهانی)	انسان‌شناختی
روشنگری در معنای عام (استفاده از وحی، عقل و تجربه برای شناخت حقیقت)	روشنگری در معنای خاص (کنار گذاشتن وحی و شهود؛ عقل‌گرایی یا حس‌گرایی)	معرفت‌شناختی

خلاصه کنید

صفحه ۴۴

۶

آنچه از این درس آموختیم: «سکولاریسم - سکولاریسم پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است.» مفاهیم اساسی درس را بنویسید و درس را خلاصه کنید.

مفاهیم اساسی: سکولاریسم (آشکار و پنهان)، اومانیسم، روشنگری، دئیسم، دانش ابزاری، بحران معرفت‌شناختی، حقوق فطری الهی و حقوق طبیعی بشر.

خلاصه: عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ پاسخ به پرسش‌های هستی‌شناسانه، انسان‌شناسانه و معرفت‌شناسانه است. پاسخ فرهنگ معاصر غرب به این پرسش‌ها به‌ترتیب سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری است. سکولاریسم یعنی نگاه صرفاً دنیوی به هستی که از آن اومانیسم، یعنی اصالت انسان دنیوی، نتیجه می‌شود. اومانیسم در هنر (توجه به بعد جسمانی)، ادبیات (رمان) و حقوق (حقوق طبیعی بشر) بروز یافته است. روشنگری در معنای خاص، معرفت‌شناسی غرب است که وحی و شهود را کنار می‌گذارد؛ در قرون هفدهم و هجدهم عقل‌گرا بود و به دئیسم انجامید، در قرون نوزدهم و بیستم حس‌گرا شد و دانش ابزاری پدید آورد و از پایان قرن بیستم با بحران معرفتی روبه‌رو شده است. در فرهنگ توحیدی، حس و عقل و وحی هر سه ابزار شناخت‌اند.

تحقیق کنید

صفحه ۴۸

۷

مواجهه‌ی کلیسا با مسلمانان در طول جنگ‌های صلیبی و فتح قسطنطنیه، چگونه زمینه‌های فرو ریختن اقتدار کلیسا را فراهم ساخت؟

○ **جنگ‌های صلیبی (از ۱۰۹۶ م):** کلیسا به نام دین، اروپاییان را برای تصرف سرزمین‌های اسلامی بسیج کرد، اما این جنگ‌ها در نهایت به شکست انجامید. شکست، اعتبار پاپ و کلیسا را که وعده‌ی پیروزی داده بودند، متزلزل کرد.

- اروپاییان در این جنگ‌ها با تمدن پیشرفته اسلامی و علوم، صنایع و تجارت آن آشنا شدند و فهمیدند که شرق از نظر علمی و اقتصادی از غرب پیشرفته‌تر است؛ این امر به رشد تجارت، شهرها و انتقال دانش (از جمله ترجمه آثار مسلمانان) انجامید و با آموزه‌ها و تعصبات کلیسا فاصله ایجاد کرد.
- جنگ‌ها هزینه‌های مالی و جانی سنگینی داشت و باعث ضعیف شدن اشراف و فئودال‌ها و تقویت پادشاهان و بازرگانان شد؛ آنان به رقیبان کلیسا تبدیل شدند.
- **فتح قسطنطنیه (۱۴۵۳ م):** سقوط پایتخت امپراتوری روم شرقی به دست عثمانی‌ها، مرکز مهم مسیحیت شرق را از میان برد و پاپ نتوانست مانع آن شود. گروهی از دانشمندان و فیلسوفان یونانی با آثار خود به ایتالیا و اروپا مهاجرت کردند و بازگشت به فرهنگ یونان و روم (رنسانس) تقویت شد. همچنین مسیر تجاری شرق بسته شد و اروپاییان به جست‌وجوی راه‌های دریایی جدید (کشف آمریکا) و رشد تجارت روی آوردند.
- نتیجه: اقتدار کلیسا کاهش یافت و پادشاهان و قدرت‌های محلی دنیاطلب و حامیان حرکت‌های اعتراضی (پروتستانی) فرصت ظهور یافتند.

گفت‌وگو کنید

صفحه ۵۰

۸

در گذشته با تغییرات سطحی و عمیق در جهان اجتماعی و جهان فرهنگی آشنا شدید و آموختید که وقتی تغییرات از لایه‌های سطحی یک فرهنگ به لایه‌های عمیق و بنیادین آن برسند، هویت آن فرهنگ دچار تغییر می‌شود. (مثلاً یک فرهنگ دینی به یک فرهنگ دنیوی تبدیل می‌شود). به کمک این دانسته‌ها درباره نقش فلسفه‌های روشنگری در شکل‌گیری فرهنگ معاصر غرب گفت‌وگو کنید.

پیش از فلسفه‌های روشنگری، رویکرد سکولار از راه هنر رنسانس و تفاسیر پروتستانی از دین، فقط در لایه‌های سطحی فرهنگ، یعنی هنجارها، رفتارها و فرهنگ عمومی، گسترش یافته بود. فلسفه‌های روشنگری با ارائه سکولاریسم، اومانیسم و معرفت‌شناسی بدون وحی، این رویکرد را به عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ، یعنی عقاید و ارزش‌های بنیادین، رساندند. وقتی تغییر به لایه‌های بنیادین برسد، هویت فرهنگ دگرگون می‌شود؛ بنابراین فرهنگ غرب از یک فرهنگ دینی (مسیحی) به فرهنگ دنیوی و سکولار تبدیل شد و فرهنگ معاصر غرب پدید آمد. به همین دلیل می‌گوییم فرهنگ جدید غرب با پیدایش فلسفه‌های روشنگری آغاز می‌شود.

تحولات فرهنگی - اجتماعی غرب در زمینه‌های دینی، فلسفی، صنعتی، سیاسی و ... ترتیب تاریخی آنها را بیان کنید.

۱. هنر و نهضت‌های پروتستانی (رنسانس، قرون چهاردهم تا شانزدهم): سکولاریسم عملی در هنر، اقتصاد، سیاست و دین
۲. فلسفه‌ی روشنگری (قرون هفدهم و هجدهم): سکولاریسم نظری و رسیدن دنیاگرایی به لایه‌های عمیق فرهنگ
۳. علم و فناوری و صنعت: انقلاب صنعتی از اواسط قرن هجدهم در انگلستان و تحول اقتصاد فئودالی به سرمایه‌داری صنعتی
۴. حقوق بشر و لیبرالیسم سیاسی: تحول نظام سیاسی و تدوین حقوق طبیعی بشر
۵. انقلاب فرانسه (۱۷۸۹ م): نخستین انقلاب لیبرال؛ الهام‌بخش انقلاب‌های دیگر اروپا

نمودار تکوین فرهنگ جدید غرب

مرحله	توضیح
فرهنگ دینی مسیحیت	تحریف مسیحیت و دنیاگرایی عملی کلیسا
هنر و نهضت‌های پروتستانی	سکولاریسم عملی (لایه‌های سطحی)
فلسفه‌ی روشنگری	سکولاریسم نظری (لایه‌های عمیق)
فرهنگ جدید غرب	پیدایش فرهنگ معاصر غرب
آثار در زندگی اجتماعی	علم و فناوری و صنعت، اقتصاد، حقوق بشر، سیاست

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

آنچه از این درس آموختیم: «پروتستانتیسم - فرهنگ جدید غرب از طریق تفاسیر پروتستانی از دین در سطح فرهنگ عمومی بسط پیدا کرد.» مفاهیم اساسی درس را بنویسید و درس را خلاصه کنید.

مفاهیم اساسی: رنسانس، آباء کلیسا، پروتستانتیسم، آناپتیست‌ها، فلسفه‌ی روشنگری، تثلیث، فئودالیسم، انقلاب صنعتی، سرمایه‌داری، حقوق طبیعی بشر، لیبرالیسم، انقلاب فرانسه.

خلاصه: تاریخ فرهنگ غرب چهار دوره دارد: یونان و روم باستان، قرون وسطی، رنسانس و غرب جدید. کلیسای قرون وسطی با آمیخته شدن به رویکردهای اساطیری (تثلیث) و دنیاگرایی عملی، زمینه سکولاریسم را فراهم کرد. جنگ‌های صلیبی و فتح قسطنطنیه اقتدار کلیسا را کاهش داد و در رنسانس، دنیاگرایی در هنر، اقتصاد، سیاست و نهضت‌های پروتستانی آشکار شد. پروتستانتیسم، که نوعی سکولاریسم پنهان بود، رویکرد دنیوی را در فرهنگ عمومی گسترش داد. فلسفه‌های روشنگری سکولاریسم را به لایه‌های عمیق فرهنگ رساندند و فرهنگ معاصر غرب پدید آمد. آثار این فرهنگ به تدریج در علم و فناوری و صنعت، اقتصاد (گذار از فئودالیسم به سرمایه‌داری)، حقوق بشر و سیاست (لیبرالیسم و انقلاب فرانسه) آشکار شد.

مقایسه کنید

صفحه ۵۷

۱۱

با توجه به آنچه در فصل اول درباره سه مرحله استعمار، استعمار نو و استعمار فرانو گفته شد، موقعیت فرهنگی جوامع غیرغربی را در این سه مرحله، مقایسه کنید.

موقعیت فرهنگی جوامع غیرغربی در سه مرحله استعمار

مرحله	ابزار و حضور استعمارگر	موقعیت فرهنگی جوامع غیرغربی
استعمار (قدیم)	اشغال نظامی و سیاسی؛ حضور مستقیم و آشکار	مقاومت فرهنگی در بسیاری موارد پابرجا بود، اما با تضعیف و تغییر ساختار اقتصادی و سیاسی، فرهنگ در حاشیه قرار گرفت؛ در برخی مناطق قوم مغلوب برتری فرهنگی غرب را پذیرفت (امپریالیسم فرهنگی).
استعمار نو	قدرت اقتصادی، نهادهای بین‌المللی و دولت‌های دست‌نشانده؛ استعمارگر پنهان و مجری آشکار	فرهنگ از راه حاکمان بومی وابسته و نخبگان غرب‌زده، تحت تأثیر قرار می‌گیرد و نوعی خودباختگی فرهنگی پدید می‌آید.
استعمار فرانو	ابزارهای فرهنگی و علمی، رسانه و فناوری اطلاعات؛ استعمارگر و مجری هر دو پنهان	هویت فرهنگی (عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها) هدف قرار می‌گیرد؛ مردم برتری فرهنگی غرب را می‌پذیرند و هویت خود را در حاشیه غرب جست‌وجو می‌کنند.

با هم تکمیل کنید

صفحه ۶۲

۱۲

با هم تکمیل کنید: حالت‌های مختلف جامعه جهانی (براساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)؛ نمونه؛ پیامدها و نوع چالش‌ها

حالت‌های مختلف جامعه جهانی

پایامدها و نوع چالش‌ها	نمونه	حالت (براساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)
انسجام جامعه جهانی؛ جذب مهاجران در فرهنگ برتر و تعامل آزاد فرهنگ‌ها	جامعه جهانی پیش از ظهور غرب جدید (فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف در تعامل؛ نشر اسلام با قدرت فرهنگی)	فرهنگ غالب با ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی
چالش‌های درون فرهنگی؛ تقسیم جهان به مرکز و پیرامون، وابستگی پیرامون به مرکز و ستیز میان آنها	نظام نوین جهانی با سلطه فرهنگ غرب	فرهنگ غالب فاقد ویژگی‌های مطلوب (فرهنگ سلطه)
چالش‌های بین فرهنگی - تمدنی؛ گفت‌وگو و برخورد فرهنگ‌ها و تمدن‌ها	مواجهه فرهنگ غرب با فرهنگ اسلام	عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

خلاصه کنید

صفحه ۶۳

۱۳

آنچه از این درس آموختیم: «نظام نوین جهانی - استعمار مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام نوین جهانی بود.» مفاهیم اساسی درس را بنویسید و درس را خلاصه کنید.

مفاهیم اساسی: جامعه جهانی، نظام نوین جهانی، دولت - ملت، مرکز و پیرامون، فراماسونری، استعمار، جوامع نیمه‌استعماری.

خلاصه: جامعه جهانی پیش از غرب جدید از فرهنگ‌ها و تمدن‌های مستقل ساخته شده بود و سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط نظامی و اقتصادی نبود. نظام نوین جهانی در چهار مرحله شکل گرفت: پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار (دولت - ملت‌ها)، پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت، به‌کارگیری مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری و استعمار و ادغام جوامع. در این نظام، جوامع غربی مرکز و جوامع دیگر پیرامون شدند. کشورهایی مانند هند، اندونزی و الجزایر اشغال کامل شدند و کشورهایی مانند چین، عثمانی و ایران از راه نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در نظام جهانی ادغام شدند.

در درس گذشته آموختید که عوامل متعددی در شکل‌گیری نظام نوین جهانی مؤثر بودند. آنها را بازخوانی کنید و بگویید کدام یک اقتصادی، سیاسی یا فرهنگی‌اند. ... متن زیر و جدول صفحه بعد را در این رابطه تفسیر کنید.

عوامل شکل‌گیری نظام نوین جهانی

عامل	بُعد
پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار (دولت - ملت‌ها)	سیاسی
پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت	اقتصادی (و سیاسی)
به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری	فرهنگی (و سیاسی)
استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی	سیاسی - نظامی و اقتصادی

تفسیر متن: مرکز و مدیریت هر بیست و دو ساله‌ای جهان در کشورهای صنعتی، به‌ویژه آمریکا است. یعنی تولید و توزیع خبر و تصویر در جهان در دست تعداد اندکی شرکت غربی متمرکز است و بُعد فرهنگی نظام جهانی را آنها مدیریت می‌کنند.

تفسیر جدول: میزان فروش بعضی شرکت‌های بزرگ از تولید ناخالص داخلی بسیاری از کشورها بیشتر است؛ برای نمونه فروش والمارت (۴۸۵٫۳ میلیارد دلار) از تولید ناخالص نروژ و امارات بیشتر است و فروش اپل و تویوتا با اقتصاد کشورهایی مانند فنلاند، یونان، پرو و رومانی برابری می‌کند. این نشان می‌دهد در بُعد اقتصادی، شرکت‌های چندملیتی غربی قدرتی همسنگ دولت‌ها یافته‌اند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

یکی از موضوعات زیر را به دلخواه انتخاب و درباره آن تحقیق کنید.
الف) اقتصاد ایران تا دوران قاجار بر مدار دانداری و کشاورزی قرار داشت. تخته‌قاپو کردن ایالات در دوره رضاخان و انقلاب سفید در دوره محمد رضا پهلوی بر دانداری و کشاورزی ایران چه تأثیراتی داشتند؟

ب) نقش صادرات نفت در تک‌محصولی شدن اقتصاد ایران چیست؟

الف) تخته‌قاپو (اسکان اجباری عشایر) در دهه ۱۳۰۰ و ۱۳۱۰ ش، عشایر را از زندگی کوچ‌نشینی که با محیط جغرافیایی و چراگاه‌های فصلی سازگار بود، جدا کرد. نتیجه، از بین رفتن بخش بزرگی از دام‌ها، گسترش بیماری و مرگ‌ومیر و ضعیف شدن دامداری سنتی و تولید لبنیات، پشم و گوشت بود. انقلاب سفید (اصلاحات ارضی، ۱۳۴۱ ش) زمین را از مالکان بزرگ گرفت و میان روستاییان تقسیم کرد، ولی خرده‌مالکان سرمایه، ابزار و حمایت کافی نداشتند. بهره‌وری کشاورزی کاهش یافت، تولید خودکفای غذا ضعیف شد، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت و وابستگی به واردات محصولات کشاورزی و کالاهای غربی افزایش یافت.

ب) با کشف نفت در ایران (۱۲۸۷ ش) و گسترش صادرات خام آن، درآمد نفت به منبع اصلی ارز و بودجه دولت تبدیل شد. وابستگی دولت به این درآمد باعث بی‌توجهی به کشاورزی و صنایع و تولیدات دیگر شد و اقتصاد را به یک کالای خام وابسته کرد. در نتیجه، اقتصاد ایران در برابر نوسان قیمت‌ها و تصمیم‌های بازار جهانی و کشورهای مصرف‌کننده آسیب‌پذیر شد و قدرت چانه‌زنی آن کاهش یافت.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

گفت‌وگو کنید

صفحه ۶۷

۱۶

با توجه به متن بالا دربارهٔ هویت کشورهای تازه‌تأسیس و تاریخی که برای هویت آنها تدوین می‌شود، تأمل و گفت‌وگو کنید.

کشورهای تازه‌تأسیس پس از فروپاشی عثمانی، هویت اسلامی خود را از دست دادند و هویتی قومی، نژادی و سکولار برای آنها ساخته شد. تاریخ این کشورها نیز براساس کاوش‌های باستان‌شناسان و با تأکید بر دوران پیش از اسلام بازنویسی شد و اسلام به‌عنوان عنصر هویت‌بخش، کم‌رنگ یا فراموش شد. هدف این هویت‌سازی، تقسیم امت اسلامی به ملت‌های جدا و رقیب و گسستن پیوند آنها با فرهنگ اسلامی و در نتیجه تسلط بر آنها بود. شاهد این مدعا، سرنوشت بیت‌المقدس، مکه و بقیع است. ما باید به هویت اسلامی – ایرانی خود آگاه باشیم و تاریخ خود را از منابع معتبر بشناسیم.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

برای مقاومت در برابر سیاست جهانی سازی اقتصادی قدرت های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و ... بین دولت ها شکل گرفته است. درباره این پیمان ها و ضعف ها و قوت های آنها مطالعه کنید.

پیمان های دولت ها

پیمان	هدف و قوت ها	ضعف ها
جنبش عدم تعهد (۱۹۶۱ م، بلگراد)	عدم وابستگی به دو قطب شرق و غرب در جنگ سرد، دفاع از استقلال و حق تعیین سرنوشت کشورها، همکاری کشورهای در حال توسعه؛ شمار زیاد اعضا	نبود قدرت اجرایی و ضمانت عمل، اختلاف اعضا و کم اثر شدن پس از پایان جنگ سرد
اتحادیه عرب (۱۹۴۵ م)	همکاری سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشورهای عربی و دفاع از منافع مشترک و مسئله فلسطین	اختلاف و رقابت میان دولت ها، وابستگی برخی به قدرت های غربی و نبود تصمیم های مشترک مؤثر
سازمان کنفرانس اسلامی (۱۹۶۹ م)	همبستگی کشورهای مسلمان، دفاع از منافع جهان اسلام و مسائل مسلمانان، مانند فلسطین؛ دارای شمار بالای اعضا	اختلاف سیاسی کشورهای عضو، ضعف ساختار اجرایی و نداشتن ابزار الزام آور

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

- چرا کشورهای غربی تلاش می کنند مانع دستیابی ایران به فناوری هسته ای شوند؟
- چرا در برابر تلاش جامعه علمی ایران، برای تدوین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و مبانی معرفتی اسلامی مقاومت می شود؟

۱) دولت های مرکز برای حفظ وضعیت مرکز - پیرامون در عرصه های مهم انحصار ایجاد می کنند و انحصار فناوری و سلاح های کشتار جمعی از آنهاست. دستیابی ایران به فناوری هسته ای، که یک فناوری راهبردی است، این انحصار را می شکند، ایران را مستقل و قدرتمند می کند و وابستگی او به غرب را کاهش می دهد. غرب از آموزش دانش های راهبردی به کشورهای در حال توسعه خودداری می کند.

۲) ترویج علوم انسانی غربی عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب دارد و مرجعیت علمی غرب را تثبیت می‌کند. اگر کشورهای دیگر علوم انسانی مبتنی بر مبنای دینی و نیازهای بومی خود را تدوین کنند، هم از نگاه غربی به جهان و انسان رها می‌شوند و هم هویت فرهنگی خود را حفظ می‌کنند. این امر سلطه فرهنگی غرب را تضعیف می‌کند؛ از این رو با آن مقاومت می‌شود.

با هم تکمیل کنید

صفحه ۷۱

۱۹

با هم تکمیل کنید: مدیریت فرهنگی جوامع غیرغربی توسط جوامع غربی (عرصه؛ شیوه) - الف (رسانه - ب) فرهنگ تخصصی (تربیت نخبگان) ۱- ... ۲- ...

مدیریت فرهنگی جوامع غیرغربی توسط جوامع غربی

عرصه	شیوه
الف) رسانه	مدیریت فرهنگ عمومی از راه امپراتوری رسانه‌ای (خبرگزاری‌ها، شرکت‌های بزرگ رسانه‌ای و صنعت ارتباطات)
ب) فرهنگ تخصصی (تربیت نخبگان) - ۱	توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی (آموزش بخشی از علوم موردنیاز غرب و خودداری از آموزش دانش‌های راهبردی)
ب) فرهنگ تخصصی (تربیت نخبگان) - ۲	تثبیت مرجعیت علمی غرب (ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی)

خلاصه کنید

صفحه ۷۲

۲۰

آنچه از این درس آموختیم: «امپراتوری رسانه - ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع جهانی فرهنگ غرب ایفا می‌کند.» مفاهیم اساسی درس را بنویسید و درس را خلاصه کنید.

مفاهیم اساسی: اقتصاد تک‌محصولی، استعمار نو، دولت - ملت، جهانی شدن، شرکت‌های چندملیتی، امپراتوری رسانه‌ای، خودباختگی فرهنگی، انحصار، مرجعیت علمی غرب.

خلاصه: نظام نوین جهانی ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد. در بُعد اقتصادی، اقتصاد کشورهای استعمارزده به بازار مصرف و تأمین‌کننده مواد خام و نیروی کار ارزان کشورهای غربی تبدیل شد و تک‌محصولی شدن، وابستگی و انتقال ثروت به غرب را پدید آورد. در بُعد سیاسی، دولت - ملت‌های سکولار با هویت‌های قومی و ناسیونالیستی شکل گرفتند، ولی با شکل‌گیری شرکت‌های چندملیتی و نهادهای بین‌المللی اهمیت مرزهای سیاسی کم شد و پدیده جهانی شدن مطرح گردید. در بُعد فرهنگی، غرب با رسانه فرهنگ عمومی و با توزیع هدفمند علوم و تثبیت مرجعیت علوم انسانی غربی، فرهنگ نخبگان جوامع غیرغربی را مدیریت می‌کند و برای حفظ وضع موجود در فناوری، بازارهای مالی، منابع طبیعی، سلاح و رسانه انحصار ایجاد می‌کند.

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

